

Eerste lezing: Jesaja 45,1-7
Evangelie: Matteüs 22,15-22
Datum: 18 oktober 2026
Overweging door: Jan Renkema

Beeld van God

Vandaag horen we twee Bijbelpassages over kerk en wereld. Wij zeggen vaak als gelovigen dat wij niet *van* maar wel *in* deze wereld zijn. En wij proberen in gebed en diaconie of anderszins een bijdrage te leveren aan de noden van de wereld. Maar 'kerk en wereld', wat is precies die relatie tussen kerk én wereld? Vandaag horen we hoe die relatie toch totaal onvermoed en onvoorstelbaar is. Luister maar.

Jesaja, de grote profeet van Israël, zegt dat God de machtige heidense heerser van het Perzische rijk zijn gezalfde, zijn Messias noemt. Die aanduiding gebruikt God ook voor zijn zoon Jezus. Cyrus, die brute sjah van Iran kent God niet eens. En toch zegt God: Hij is mijn gezalfde. Hij gaat mijn volk bevrijden. Onvoorstelbaar. Het is alsof de huidige heersers in Iran ervoor zorgen dat er vrede komt in Israël. Die verhouding 'kerk en wereld', daar is dus iets mee aan de hand. God zegt, aldus de profeet Jesaja: kerk en wereld, daar sta ik boven. Als ik verkies om mijn volk te redden, dan kan dat ook gebeuren door een machtig heerser die mij niet eens kent. Er is niets buiten mij. Licht en duisternis, vrede en onheil, ja zelfs ook onheil, alles komt van God. Paulus spreekt ergens over God als 'alles in allen'. Na deze eerste lezing kan het evangelie dieper tot ons doordringen.

We horen hier het bekende verhaal van het complot-gesprek of de valstrik-discussie met Jezus. Deze scène speelt zich af als Jezus in Jeruzalem is aangekomen. We zijn tegen het einde van het evangelie. Dat betekent, de laatste dagen van Jezus. De feestelijke intocht – Palmpasen – is net geweest. Jezus, die rebelse influencer, heeft nu enorm veel invloed op de massa. En de leiders vrezen voor hun positie en voor een gewelddadige crisis in de samenleving. De leidinggevende fracties in die dagen waren de farizeeën, streng in de joodse leer, en de herodianen, die het wel met de bezettende macht op een akkoordje wilden gooien, Rome waar nu een nieuwe Cyrus heerst.

In het gewone leven staan deze fracties lijnrecht tegenover elkaar, maar nu gaan ze samenwerken in een openbaar debat. De nood is kennelijk heel hoog, en het gevaar bijzonder groot. Net als nu in deze dagen trouwens. Eerst komen er wat zalvende woorden: Jezus, wij weten dat u oprecht bent en niemand naar de ogen ziet. En dan komt de vraag:

Is het toegestaan om de keizer belasting te betalen of niet?

Let op de formulering. Ze vragen niet: 'Moet je belasting betalen?' Ja, natuurlijk dat moet iedereen om bij te dragen aan onze algemene voorzieningen. Nee, hier staat: Is het toegestaan, is het geoorloofd? Waarom staat dat daar zo? Nou, het gaat hierom, het gaat om belasting aan de persoon van de keizer, de keizer in Rome, die zich zichzelf 'goddelijk' noemt. En wij kennen toch maar één God, de God die ons heeft bevrijd en ons – ook hier als deze kleine geloofsgemeenschap – heeft uitgekozen als zijn volk.

Het is een strikvraag. Als Jezus 'nee' antwoordt dan maakt hij zich strafbaar voor de keizer. Dan kan de wereldlijke macht hem oppakken, en zal hij als rebel worden vastgezet. Als Jezus 'ja' zegt, dan is hij voor de Joden niet meer geloofwaardig, en kan de geestelijke elite hem wegzetten als iemand die niet tot het volk behoort.

Jezus laat zich niet verleiden om in debat te gaan. Jezus had kunnen herhalen wat hij al eerder heeft gezegd, namelijk dat hij geen politiek profeet is, dat zijn koninkrijk niet van deze wereld is. En ook dat Hij niet gekomen is om de wet af te schaffen. Nee, hij vraagt om een geldstuk en naar de afbeelding die erop staat. En dan volgt het antwoord:

Geef aan de keizer wat de keizer toebehoort. Geef aan God wat God toebehoort.

Vaak is dit antwoord oppervlakkig geïnterpreteerd als: er is een scheiding tussen kerk en staat, of tussen geloof en politiek, of tussen de zondag en de rest van de week. Maar waarom zou Jezus dan gewezen hebben op die beeltenis op de munt? Dat beeld van die keizer in Rome die zichzelf goddelijk noemt, zoals nu een president kan zeggen dat alleen zijn geweten, hoe amoreel is, leidinggevend is. Ik denk dat 'beeld' hier het sleutelwoord is.

Waar komen we dat woord voor het eerst tegen in de Bijbel? Elke toehoorder van dit valstrikdebat kende deze zin uit het scheppingsverhaal: God schiep de mens naar zijn beeld. Dat is een heel gedurfde uitspraak, die we in geen enkel ander geloof tegenkomen. Ieder van ons is een beeld van God. Beeld van God? Als we elkaar aankijken, zien we dus een beeld van God. Hoe moeten we dat opvatten?

Ik las eens een mooie vergelijking. Er hangt een tak boven de rivier, en die tak wordt weerspiegeld in het water. In het water zien we dan een beeld van die tak. Wij als beeld zijn die tak niet, wij zijn een bééld van die tak. Soms rimpelt het water, dan zien we dat beeld niet goed. Soms golft het water over ons heen of is het troebel, dan ziet de ander ons beeld niet goed. Maar jij en ik, wij zijn allemaal een beeld van God. En ook alle mensen die wij de komende week, waar dan ook, tegenkomen.

Als wij een beeld van God zijn, dan moeten wij dus onze munt teruggeven aan God. Daarom is het tweede deel van het antwoord zo belangrijk: 'Geef aan God wat God toebehoort.' Ja, en hoe doen we dat? Ons leven is als een pasmunt met de beeltenis van God. Die munt geven wij terug aan God, dagelijks, met de mens zoals wij die zijn. Als mens beeld je dus uit wie en wat God is. Als mens maak je zijn Liefde zichtbaar en tastbaar in deze wereld. Dat is wat ons te doen staat. Mogen wij elkaar daartoe bemoedigen. Wat God toebehoort aan God geven, ons hart en ons leven.